

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Анотація. Обґрунтовано проблеми державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів України, а також запропоновано напрями щодо їх вирішення.

Аннотация. Обоснованы проблемы государственного регулирования социально-экономического развития регионов Украины, а также предложены направления по их решению.

Annotation. The problems of government control of socio-economic development of regions of Ukraine are grounded, and also directions on their decision are offered.

Ключові слова: регіон, державне регулювання, соціально-економічний розвиток регіонів, диспропорції у регіональному розвитку.

Унаслідок неоднакових темпів проведення реформ, змін у системі господарювання та структурі власності у регіонах України значно збільшилася територіальна диференціація рівня економічного розвитку та можливостей соціального забезпечення громадян, що призводить до суттєвих негативних наслідків. Тому втручання держави у регіональний розвиток та її вплив на економічні процеси набуває особливого значення, а державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів стає підґрунтям для забезпечення сталого розвитку України. Це обґрунтовує актуальність визначення проблем державного регулювання регіонального соціально-економічного розвитку в Україні, а на цій основі – розробки заходів щодо їх вирішення.

Несистемність державної політики та діяльності у сфері регіонального розвитку стала однією з важливих причин стримування комплексного соціально-економічного розвитку і стабільності у державі, ускладнення умов для зміцнення позицій України у міжнародному економічному співробітництві, виникнення та загострення багатьох соціально-економічних проблем.

Слід зазначити, що для України, як і для багатьох держав пострадянського простору, характерним є невіршеність та нагромадження регіональних проблем, які потребують державного регулювання. Аналіз провідних публікацій вчених-економістів у сфері державного управління регіональним розвитком України [1 – 5] і статистичних матеріалів Державного комітету статистики України [6] дозволив сформулювати наступні проблеми соціально-економічного розвитку регіонів України, для яких обов'язковим є державне втручання. До таких проблем можна віднести, по-перше, зростання диспропорцій у розвитку регіонів, по-друге, виникнення джерел соціального напруження, по-третє, структурну розбалансованість та структурну невідповідність економіки регіону стратегічним напрямом його розвитку, по-четверте, появу та невіршеність різних екологічних та природних регіональних проблем, по-п'яте, відсталість та депресивність прикордонних регіонів тощо. Тому державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів, яке має проявлятися у виваженій регіональній економічній політиці, повинно бути спрямоване на вирішення нагальних регіональних проблем та запобігання виникненню інших. Наголошується, що наростання негативних тенденцій соціально-економічного розвитку регіонів у кризовий період викликає низку надзвичайно серйозних ризиків та загроз як для регіонів, так і для країни в цілому: поглиблення диспропорцій у показниках соціально-економічного розвитку регіонів; зниження здатності до капіталотворення та інноваційного розвитку у базових (сировинних) галузях старопромислових регіонів, що робить їх продукцію неконкурентно-спроможною на світових ринках; поглиблення структурних диспропорцій регіональних ринків праці, зростання безробіття та зниження мобільності робочої сили в межах країни (через відсутність вакантних та високооплачуваних робочих місць) [5].

Виходячи з вищезазначеного, основні дії державних, регіональних і місцевих органів влади доцільно спрямовувати на подолання асиметрії у регіональному соціально-економічному розвитку України. Їх взаємодія повинна базуватися на паритеті, чіткому і "прозорому" розподілу їх функцій. Для зменшення існуючих регіональних диспропорцій у соціально-економічному розвитку України пропонується на рівні держави:

комплексне оновлення виробництва на сучасних науково-технологічних засадах, на основі чого: по-перше, здійснити перехід найбільших споживачів енергоресурсів (хімічної промисловості, металургії, сільського господарства та ін.) на ресурсозберігаючі технології; по-друге, підвищити конкурентоспроможність виробництва і відповідно покращити результативність та структуру регіонального експортного потенціалу;

стимулювання розвитку трансрегіональних та міжрегіональних економічних зв'язків на основі виробничої кооперації та інтеграції, створення сучасних форм господарювання (формування у регіонах нових галузевих і територіальних форм організації господарства – кластерів, технопарків тощо);

формування сприятливого підприємницького середовища у регіонах України, для активізації якого доцільне ефективно використання їх ресурсного потенціалу з урахуванням специфіки господарських комплексів;

посилення соціальної спрямованості регіонального економічного зростання. Так, у сфері зайнятості забезпечити збалансованість попиту і пропозиції на ринку праці шляхом створення умов для нових

високооплачуваних робочих місць, розвитку спеціалізованої системи підготовки кадрів для пріоритетних секторів економіки, підвищення професійної мобільності робочої сили.

На основі викладених результатів дослідження слід зробити висновки: в Україні мають здійснюватись активна державна регіональна економічна політика, створюватись умови державного сприяння становленню конкурентного середовища у регіонах, подоланню їх депресивності, перехід до інноваційного типу економічного розвитку задля підвищення конкурентоспроможності як національної, так і регіональної економіки.

Література: 1. Пономаренко В. С. Стратегія соціально-економічного розвитку Харківської області на період до 2015 року : монографія / Пономаренко В. С. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2008. – 352 с. 2. Бубенко П. Т. Інноваційний розвиток регіонів : монографія / П. Т. Бубенко, О. Б. Снісаренко. – Х. : Вид-во "Форт", 2009. – 160 с. 3. Бондаренко Л. В. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіону [Електронний ресурс] / Бондаренко Л. В. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/conf/2010-2/doc/13.pdf>. 4. Державне управління регіональним розвитком України : монографія ; за заг. ред. В. С. Воротіна, Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2010. – 288 с. 5. Шумська Г. М. Проблеми регіонального соціально-економічного розвитку України / Г. М. Шумська // Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конференції ; за заг. ред. д. е. н., проф. О. Ю. Амосова. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр". – С. 117–119. 6. Сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.